

ciološku situaciju naše Crkve. Ona bi po učenu Isusa Krista trebala biti bratska odnosno sestrińska zajednica jednakih u Kristu. Upravo zato počinje djelo s citatom Mt 23,8 s: „A vi ne dajte se zvati Rabbi. Ta jedan je učitelj vaš, a svi ste vi braća. Ni ocm ne zovite nikoga na zemlji. Ta jedan je otac vaš — onaj na nebesima!“ Pisac analizira situaciju u Crkvi, u kojoj kao da postoje dvije klase ljudi, viša je klasa ona koja pripada hijerarhiji a niža ona koja je sastavljena od običnih vjernika. Naša crkvena zajednica nije ni nakon 2000 godina poslije ovog Kristova govora ostvarila Kristovu zapovijed o ljubavi i jednakosti. Naša je crkvena zajednica prvenstveno utemeljena na „očinskoj vlasti“ i na patrijarhalnom sistemu. To već dokazuju i sami naslovi koje upotrebljavamo „Sveti Oče!“ i „sveta vlast“ (grč. hijerarhija). Da bi se Crkva ostvarila kao bratska zajednica, ona se mora odreći negativnih natruha prošlosti. Ona mora sazrijevati odozdo, mora postojati svjesna svoje uloge i svoje zadaće u suvremenu svijetu, mora biti od pomoći svakome čovjeku... Da bi tu ulogu ostvarila, moraju hijerarhijski svećenik i svaki vjernik kao svećenik po krštenju zajedno raditi, surađivati, na dobro braće ljudi. Za takvu suradnju od bitne je važnosti povjerenje jednih u druge, rušenje granica nepovjerenja koje je stvorila prošlost. Ostvarivanje Crkve kao zajednice, posvješćivanje svih vjernika u odnosu na njihovu ulogu u Crkvi težak je zadatak suvremene pokonciłske Crkve. To je polagan proces koji zahtijeva mnogo strpljenja, s jedne (kleričke) i s druge (laičke) strane. Ali taj proces treba ostvariti. Treba ostvariti Crkvu kao bratsku zajednicu onih koji u Krista vjeruju, Krista prihvaćaju i u Kristu žele spasiti sebe i svoju subraću.

Pisac se biranim riječima u uvodu knjige zahvaljuje svome ordinariju kardinalu Franzu Königu na njegovim dobrim riječima, savjetima i strpljivostima koje je pokazao prema autoru u njegovim pokušajima obnove župske zajednice.

Knjiga je doprinos — istina, ponešto polemičan — suvremenim raspravama o odnosima klera i laika u našoj Crkvi. Nije rečeno da je u knjizi sve ispravno. Pišćeve su mogućnosti ograničene. Uostalom, on želi ponukati širu zajednicu u Crkvi na raspravu i na sazrijevanje u odnosu na strukturu Crkve.

Knjiga je namijenjena prije svega pastoralnim radnicima, onima koji su osobito zaokupljeni za pokonciłsku obnovu i konačno svim kršćanima koji žele biti svjesni svojeg kršćeničkog svećenstva.

Adalbert REBIĆ

INGRID WEBER-GAST, ICH NEHME ZU DIR MEINE ZUFLUCHT, Biblische Meditationen, Matthias-Grünewald-Verlag, Mainz 1983, 164 stranice, DM 19,80

Ingrid Weber-Gast (rođena 1945. godine) je dr. teologije, udata, troje djece. Od 1974. godine djeluje u pastoralu kao organizateljica raznih crkvenih teoloških tečajeva. Dosad je objavila već jednu knjigu, i to *Weil du nicht geflohen bist vor meiner Angst* (1981).

U suvremenom svijetu u kojem ljudi sve manje vremena imaju jedni za druge, sve manje vremena za razmišljanje i osmišljavanje, sve manje vremena za molitvu, a sve više vremena za zabavu, sve više vremena za nerad, sve više vremena za ubijanje sebe i svoje okoline, onda ovakva knjižica kao što je ova knjižica gospođe teolog Ingrid Weber-Gast s biblijskim razmišljanjima kao melem na ranu. Ingrid Weber uzima pojedine izabrane biblijske tekstove, od prvih do zadnjih stranica Biblije, pa ih kratko, sržno i sočno ženski tumači. Ženski: vidi se da biblijski tekst duhovstvena žena može drugačije — nipošto manje dobro! — tumačiti nego etablirani teolozi muškarci.

Knjiga je podijeljena na tri djela: 1. Iz doline vapijem k tebi, Gospodine (Ps 130), 2. Otvori oči moje da vidim čudesa djela tvoja (Ps 119) i 3. Kako bih te mogao napustiti, Izrael?! (Hoš 11). U prvom djelu ima petnaest meditacija u drugom dvanaest i u trećem jedanaest.

Knjiga je namijenjena svima, osobito onima koji osjećaju potrebu za razmišljanjem na temelju biblijskih tekstova.

Adalbert REBIĆ

FRANTIŠEK DVORNIK, VOJTJEH ADALBERT, Svetac Bijelih Hrvata, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1982. Stranica 96. Cijena 240,00.

U naš malo poznati, a inače u srednjoj Evropi vrlo poznati svetac uistinu je zaslužio da mu se na našem jeziku objavi životopis. Sv. Adalbert je potjecao iz vrlo glasovite bijelo-hrvatske potkarpatske obitelji roda Slavnikoviħ. U 10. stoljeću Bijela Hrvatska se prostirala s obje strane Karpata (današnja Poljska dotično Galicija), oko gornjeg toka rijeke Vltave (sve do današnje Poljsko-Ukrajinske granice). Gradovi središta bijahu im Krakov i Libice. Obitelj Slavnik bijaše povezana s njemačkim kraljevskim dvorom (car Otto III) i s bizant-

skim carskim dvorom. Saski njemački dvor podržavao je tijesne veze s Vojtjehovim roditeljima. Kad je magdeburški nadbiskup Adalbert pohodio istočne krajeve, podijelio je svetu potvrdu i Slavnikovu sinu Vojtjehu pa je tom prilikom mladi Vojtjeh uzeo njemačko ime, Adalbert, ime svog firmanika. Adalbert magdeburški zapazio je inteligentnog i krepognog mladića i poveo ga sa sobom u Magdeburg na školovanje. Predvidio je značenje tog mladića za budućnost Praške biskupije pa ga je odgajao s ciljem da ga odgoji za dobrog biskupa. To je i uspio. Kad se 981. godine Adalbert Votjeh vratio kući, našao je oca mrtva. Uskoro poslije toga umre i biskup Dietmar, biskup Praga. Premislovići, pod čiju vlast tada spadaše Prag, odlučise za biskupa postaviti pobožnog Adalberta Vojtjeha i tako se ujedno povezati s rivalskom bijelohrvatskom obitelji Slavnik. Adalbert Vojtjeh Slavnikovići imaše samo 27 godina, kad je postao biskupom Praga. Dao se odmah na evanđeoski i misionarski posao: naviještao je evanđelje još nekrštenima Slavenima i Germanima, upozoravao vjernike pred grijehom i nastojao da što prije stresu sa sebe stare poganske običaje (osobito poligamiju). U tom svom žaru je pokatkad i pretjerao, jer ljudi su još bili grubi i nesposobni za kršćanski moral kakav je Adalbert Vojtjeh u redovničkim školama upoznao i naučio. Živio je u vrlo teškim vremenima, kada se srednja Evropa rađala za kršćansku vjeru i samim time za kulturu. Rezigniran nad tvrdokornošću svojih vjernika (a možda i prisiljen od strane Premislovića, knezova češkog roda) napustio je biskupiju. Od 984. do 985. godine misionizirao je po Ugarskoj i u Vespremu podijelio sv. potvrdu ugarskom kralju Stjepanu. Godine 996. odlazi u benediktinski samostan u Rim. Tu je prisustvovao krunjenju Otona III za njemačkog cara i s Otonom sklopio tijesno prijateljstvo. Njegov pobožni život učinio je velik utjecaj na Otona. Pratio je Otona u Njemačku i svojim utjecajem preodgojio ga za kršćanskog vladara. U domovini mu je češki knez Boleslav II umorio jednog od najbližih rođaka pa je povratak u Prag opet bio neizvjestan. Adalbert je radije pošao na sjever Evrope i ondje od 996. do 997. godine misionizirao germanska plemena Pruse, kojima je donio ne samo vjeru u Krista nego i kulturu. I tu je naišao na poteškoće kod tvrdokornih Prusa koji su radije željeli ostati u svom dojučerašnjem poganstvu. Dne 23. travnja, godine 997. bi pogođen strelicom jednog poganina i umre kao mučenik za Kristovu vjeru.

František Dvornik je pokušao — i uspio — prikazati vrlo buran život sv. Adalberta Vojtjeha na tako zanimljiv način, da taj njegov pri-

kaz skoro graniči s romansiranim životopisom. Ipak Dvornik nije romansirao. On svoja istraživanja utemeljuje na izvorima. Da bi bio što je više moguće vjeran izvornom liku sv. Adalberta, prikazuje na vrlo živ način povijesna zbivanja u Srednjoj Evropi u 10. stoljeću. Na taj način čitalac će saznati mnogo više o povijesnim zbivanjima Adalbertova vremena, nego li o samom duhovnom liku sv. Adalberta. To je i razumljivo, budući da je Dvornik mogao mnogo više saznati o povijesnim zbivanjima onog vremena nego li o samom svecu. Ali ovo povezivanje Adalberta s povijesnim zbivanjima pokazuje koliko je značenje imao Adalbert za kristijanizaciju Srednje Evrope u tom vremenu. Knjiga ima svoju vrijednost za nas Hrvate i u tome, što češki pisac Dvornik često u knjizi spominje bijelohrvatsko podrijetlo svetog Adalberta. Time je pisac približio svetog Adalberta nama Hrvatima, zapravo nam otkrio da posjedujemo sveca koji je živio prije i bio proglašen svecem prije nego sveti Nikola Tavalić.

Knjigu bi trebao pročitati svaki svećenik, i ne samo pročitati, nego nastojati osmisliti i širiti štovanje tog velikog srednjeevropskog sveca i apostola i u našem narodu, u narodu koji je bio bratski povezan s bijelohrvatskim plemenima.

Adalbert REBIĆ

W. TRILLING: MIT PAULUS IM GESPRÄCH. DAS LEBENSWERK DES GROSSEN VÖLKERAPOSTELS — EINE HINFÜHRUNG, Graz, Verlag Styria 1983, 176 str.

Autor je redovnik oratorijanc koji živi u Istočnoj Njemačkoj i predaje kao gostujući docent Novi zavjet na protestantskoj bogosloviji u Leipzigu. Dosada se kao bibličar bavio sinopticima, osobito Matsjevom ekzeziologijom.

U knjizi nastoji približiti Pavla katoličkim čitaocima izlažući jednostavnim rječnikom glavne teme Pavlove misli. Na početku iznosi neke paradoksalne tekstove iz Pavla koji redovnog polaznika nedjeljne liturgije moraju zbunjivati: duh i tijelo u Rim 7 i Gal 5, „samohvala“ u 2 Kor 11—12. Ustanovljuje da je Pavao nama katolicima stran zato što premalo poznajemo njegove poslanice ili se pred njima osjećamo nemoćni, kad ih pokušamo svesti na uhodane kalupe. Katolici se posebno neugodno osjećaju, kad trebaju razmišljati o Pavlovoj nauci o opravdanju. Na kraju prvog poglavlja Trilling citira Krizostomovu izreku: „Žao mi je što ne poznaju svi kršćani Pavla onako kako on zaslužuje“.